

izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „2.—
za četrt leta „1.—

Naročnina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Določniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobe-
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 30.

V Mariboru, dne 25. julija 1901.

Tečaj XXXV.

Slovenci, na dan!

Sramota je za gospodarja, ako ni tako samostalen, da bi v svojih gospodarskih rečeh imel lastno prepričanje in lastno razsodbo. Sramota, ako mu v njegovih lastnih zadevah zapovedujejo drugi ljudje.

Takšna sramota je tudi, ako na slovenski zemlji ni Slovenec zapovedujoč in vladajoč gospodar. In v premnogih slučajih je tako! Če pridejo skupaj zagrizeni nemškutarji in Slovenci, ki znajo tudi nemški, kdo se uda z občevalnim jezikom? Slovenci so tako mehki ter se uklonijo vsakemu nemškutarju. Slovenec, kje je tvoj ponos? Zakaj padaš vsakemu človeku pred kolena? Zakaj pripogibaš pred vsakim človekom po nepotrebnem svoj hrbet? Slovenec, kje je vendar tvoj ponos? Na slovenski zemlji naj se razlega le slovenski jezik, le on naj bo v vsakem društvu gospodar. Sramota je, ako na slovenski zemlji ni Slovenec merodajen gospodar!

V mnogih občinah vladajo naši narodni nasprotniki. Slovenci, pomislite, na slovenski zemlji se oblastveno šopirijo naši narodni nasprotniki! Vaša je zemlja, vaša je večina v občini, toda vi ne znate vzeti vajeti v roke, vi se ne znate sami vladati. Sramota, tisočkratna sramota! Stopite skupaj, slovenski možje, in pri prihodnjih volitvah izbrisite ta madež iz vaše občinske zgodovine! Toda vi pravite, da nimate med Slovenci sposobnega moža za uradovanje. Tega ne govorite, to ni res! Slovenec je prebrisane glave in na županovanje in uradovanje se navadi lahko. Mladenci, na vas je, da se take

besede več ne slišijo na slovenski zemlji. Učite se občinskih postav, da jih boste imeli v mezinu, kadar postanete občinski volilci. Slovenec mora biti na lastni zemlji svoj gospodar!

Ali ni to sramota, da še po mnogih krajih nimate slovenskih trgovcev in slovenskih obrtnikov? Povsodi vas je dovolj, da vzdržite vsaj enega trgovca in za vsako stroko vsaj enega obrtnika. Toda vi se nič ne brigate za take stvari. Glejte nasprotnike, kako se gibljejo. Več življenja morate imeti, več podjetnosti. Ah, tako čil in čvrst narod kakor je slovenski, pa vendar tako malo živahnosti, tako malo pogumnosti! Zato pa so vam drzni nasprotniki povsodi naprej. Slovenci, ta sramota mora izginiti s slovenskega imena!

Spodnji Štajer je slovenska zemlja. Na njej moramo ostati gospodarji mi Slovenci. Krasna je naša domovina, ne dajmo je iz roke! Slovenci, na dan!

Deželno gospodarstvo.

Gospodarstvo naše štajerske dežele imajo Nemci v rokah in sicer liberalni in nacionalni Nemci, katerih je v deželnem zboru večina. Ker še ti Nemci dosedaj gospodarijo tudi čez blizu pol milijona Slovencev, zato imamo pravico, se večkrat ozirati na gospodarjenje vladajočih nemških strank.

Gospodarstvo naše štajerske dežele ni tako, da bi moglo z veseljem napolnjevati davkoplačevalce. To se razvidi iz proračuna, ki se je dne 18. julija predložil deželnemu

zboru za letošnje leto. Izdatki so proračunjeni na 19.161.355 kron, dohodki pa na 10.266.007 kron! Primankljaj iznaša torej ogromno svoto 9.035.348 K! Tako je gospodarstvo nemške večine v deželi!

Ker se pa primankljaj mora poravnati, vzela bo dežela zopet 367.100 K na posodo, jemala 45% naklade od zemljiškega davka ter še nadalje pobirala vse dosedanje deželne naklade. Kmetje so posebno lahko veseli visoke naklade od zemljiškega davka!

Deželna uprava stane denar in vsak deželan uvidi, da se to mora plačati. Kar je potrebno, je potrebno. Toda veselje do davkoplačevanja pa mora miniti vsakega deželana, ako vidi, da se deželni denar izdaje za nepotrebne stvari ali pa v korist samo jednega naroda in v škodo drugega.

In tako se dela pri nas na Štajerskem. Ali je dežela zavezana plačevati društvom, ki so samo v zabavo, velikanske svote? To pa je storila letos dežela. Nemški pevski zvezi se je podarilo 10.000 K. Kaj je koristila nemška pevška zveza štajerski deželi v bodoče? Nikdar nič! Še večja pa je svota, ki jo je namenil naš deželni odbor nemškemu gledališču v Gradcu. Znaša 29.000 K. Kaj ima dežela od nemškega gledališča v Gradcu? Kaj koristi gledališče štajerskemu kmetu? Nič in zopet nič! Ako se nemški Gradčani hočejo zabavati v gledališču, naj sami sežejo v žep ter si plačajo zabavo. Zdaj še samo to manjka, da bo dežela nosila vse stroške, ako si Nemci priredijo kje kako plesno muziko!

Listek.

Lukežev Miha.

Slika iz kmečkega življenja na južni strani Pohorja.

»Ali že veš, Anzek?«

»Smo že slišali, stric... strašno!«

»Z Lokve v Gorenje prideš pol ure, jaz pa hodim danes že poldrugo uro, pa ni konca pota. Noge so mi trde, odeham si in odeham, pa ne gre naprej. Tukaj v globnjaku v senci moram zopet počivati... oh!«

»Greste v farovž, stric, ni res?«

»Grem, da bodo zvonili, moj Bog, moj Bog!«

To je bil kratek razgovor med starim Lukežem in njegovim stričnikom Anzekom pred Gorenjami, gorsko vasjo na južni strani Pohorja.

Stari Lukež seže zdaj po klobuk širokih krajev, ki je ležal na tleh poleg njega in ga dene na glavo. Potem vzame palico in se vzdigne z naporom od velikega kamena, na katerega je bil sedel v globnjaku. Počasi koraka proti Gorenjam in farovžu. Drži se sključeno, noge se mu tresejo, v očeh mu igrajo solze, opira se na zakrivljeno leskovo palico.

Deček pa gre, poslovišči se od starega moža, rekoč: »Srečno stric!«, svojo pot.

Uro pozneje, ob 11. pred poldne, pa so že zapeli šentjurski zvonovi — in hkrati zreški — milo in tužno mladenču, Lukeževemu Mihcu, kateri se je bil dan poprej ponesrečil.

* * *

Lukež je bil mož blagega srca, pobožen, veljaven in spoštovan kmet ne le v Lokvi, ampak v vsej župniji in še čez njene meje. Če so se kmetje župljani posvetovali o kakšni važni zadevi, je bil Lukež vedno med posvetovalci in njegova beseda je kaj veljala. Ako je bilo na kakšni imenitni kmetiji naše župnije ženitovanje, je bil gotovo Lukež starešina.

Rad v veseli družbi, gostoljuben, a nikakor ne potraten, je imel Lukež vsako leto doma več koline (furož), na katere je povabil sorodnike, sosede in prijatelje. Gostije v njegovi hiši so bile vedno velikanske — trajale so od pondeljka do petka v tistem tednu — sedmine za njegovimi ranjkimi vselaj obilne.

V značaju sorodna je bila Lukežu njegova žena Zofija, ženska bolj majhne postave, močne, podsedene rasti, dolgih kostanjevih las in okroglega lica. Slovela je posebno kot dobra kuharica, in še bolj pa kot štedljiva gospodinja. Če so priredili kje v širni sosed-

ščini le količkaj več in obilnišo pojedino, vodila je ob takšnej priliki kuhinjo vedno »Žofa«. Kakor so njega iskali pri ženitvanjih za starešino, tako je bila ona priljubljena vodila.

Lukež ni bil ravno premožen, pa shajal je dobro. V hiši navadno ni bilo suhega denarja, a dolgovi tudi ni imel. Drugega blaga in imetja, kakor oprave, žita, živine, krme itd. pa je imela hiša vedno zadosti, v tem ni bilo nikdar pomanjkanja.

Lukeževa domačija je sredi vasi: nad Lukežem je sosed Urban, niže Lukeža sosed Hlodec. Več hiš pa v Lokvi ni.

Hiša je predi lesena, zadi zidana; pokrita je s škopom; ravno tako so pokriti hlev za govejo živino, hlev za ovce in svinjak. Hišo je postavil naš Lukež, druga poslopja so pa starejša, toda v dobrem stanju, ker se je streha na njih zmiraj skrbno popravljala.

Okoli poslopij je gorica, tik gorice precej velik vrt, na drugi njeni strani lep sadunosnik. Po gorici se po leti sprehajajo in pasejo debeli domači ščetinarji, na vrtu opaziš navadno zelenjad in cvetice: po sadunosniku pa najdeš sadno drevje, posebno grške, jablane, požlahtnjene črešnje, višnje in češplje; tudi po gorici je češpljev in nekaj praprotnic, na vrtu nekaj špengljev.

Slovenski kmet pa tudi s svojega gospodarskega in narodnega stališča ne more biti zadovoljen z deželnim gospodarstvom. Nemci si vzdržujejo z deželnim denarjem štiri gospodarske šole, Slovencem ne privoščijo nobene. Nemški meščanom mora pomagati slovenski kmet plačevati eno realko, eno gimnazijo, dvajset meščanskih šol, in nima od tega nobenega haska. Kot zahvala mu je, da nemška večina v deželi podpira sūdmarko, ki kupuje za Nemce slovenske kmetije, da podpira šulferajn, ki izpodriva slovenske šole ter vzgaja nemškutarijo, vir vseh nemirov na Spodnjem Štajerskem, kot zasmeh mu mora biti, da se podpirajo z deželnim denarjem tudi nemški studentenheimi po slovenskem Štajerju...

Spodnještajerski Slovenci nismo in ne moremo biti z deželnim gospodarstvom zadovoljni in naša želja, da se ločimo od Gradea in si Slovenci na Spodnjem Štajerju sami gospodarimo, postaja od dne do dne večja in gorkejša!

Politični ogled.

Obrtni nadzorniki. Število obrtnih nadzornikov se je v Avstriji s posebnim ministerskim odlokom zopet pomnožilo za tri in znaša sedaj njih skupno število 24. L. 1884. jih je bilo še samo 9. Vidi se, da vlada z večjo pozornostjo skrbi za obrtnike nego pa za kmete z ozirom na njih zadrage. Kmetje-zadrugarji bi bili veseli, ako bi imeli toliko nadzornikov za svojo organizacijo, kakor jih imajo obrtniki.

Gjuro grof Jelačić, brat slavnega bana Josipa Jelačića, je umrl dne 20. julija v Zagrebu. Posvetil se je vojaškemu stanu, a bil upokojen zaradi svojega hrvatskega mišljenja. Pozneje je obrnil vse moči v to, da se povzdigne kmetijstvo na Hrvatskem. Od l. 1873 do smrti je bil predsednik gospodarskega društva. Političnega življenja se ni več udeleževal. Le l. 1889. je prišel v hrvatski sabor, ko se je glasovalo o predlogu zastopnika Barčiča, naj se zaprosi cesar, da se Dalmacija združi s Hrvatsko. Vsedel se je na klopi hrvatske opozicije in glasoval z njo za združenje omenjenih kraljevin. To je vzbudilo takrat velikansko navdušenje pri hrvatskih rodoljubih, a v celi javnosti veliko pozornost. Med Hrvati ostane pokojnemu grofu trajen spomin.

Sv. oče učiteljem. Znani prvoborniki za katoliško združenje učiteljstva, dunajski

meščanski učitelj Moser je prejel laskavo pismo, v katerem sv. oče mej drugim pravi: «Da nihče ne more biti dober državljani, kdor ne časti Boga in je brez vere. Seveda so časovne razmere sovražne in je potrebno prodirati proti toku. Toda bodite pogumni! Nič velikega ni mogoče izvesti za Boga in domovino brez hrabrosti in stanoovitosti». To pismo najvišjega poglavarja katol. cerkve izpričuje, s kolikim zanimanjem zasleduje sv. oče katoliško gibanje med učiteljstvom. Njegove apostolske besede morajo katoliško učiteljstvo vzbuditi k vstrajnosti nasproti obrekujočemu nasprotniku.

Moravski češki katoliški shod se vrši v dneh 25., 26. in 27. septembra. Shod se vrši v Kromerizu. Na dotičnem oklicu so mej drugimi podpisani posl. Hruban, kanonika princ Hohenlohe in Visnar, grof Jaroslav Thun, župan Pistecky iz Kromeriza in mnogo drugih odličnih katoliških mož.

Bolgarija kraljevstvo. Iz Bolgarskega prihaja vest, da bo kneževina Bolgarija dobila kmalu naslov kraljevstvo. Tako baje želi sedanji knez Ferdinand, da bi se lažje oženil. Veliko se je govorilo in pisalo, da se Ferdinand oženi s črnogorsko princezino Ksenijo, zdaj se zopet zatrjuje, da je Ferdinand opustil misel na to ženitev.

Lakota v Rusiji. L. 1898 in 1899 je bila huda lakota v Rusiji in ista se obeta Rusiji tudi letos. To pa zaradi slabe žetve. Iz premogih krajev prihajajo poročila: «Velikanska vročina. Njive in travniki so požgani». Vsled tega se je bati, da bo ubogo rusko ljudstvo zopet trpelo lakoto.

Ponemčevanje Poljakov na Nemškem. Pruska vlada je izdala zopet jako krut ukaz: Vojake novince je izvežbati izključljivo v nemškem jeziku. Vsak vojak, ki radi nezadostnega znanja nemščine ni zadostno izvežban, mora služiti še jedno leto pri vojakihi. S tem so seveda prizadeti tudi poljski vojaki novinci. Vidi se, da Nemci prehajajo iz ohole dobe v surovo dobo. Tako ne more ravnati noben plemenit narod z drugimi narodi!

Vojska v Južni Afriki. Angležem se je posrečilo, da so ujeli člane oranjske vlade in ob enem zgrabili vladne papirje. Iz papirjev je razvidno, da jih je od 75.000 prebivalcev oranjske države 35.000 na begu, 10.000 ujetih, 17.000 jih živi v mestih, ki so jih zasedli Angleži, 13.000 pa še je slobodnih. Angleži se lažejo, da sedaj pada Burom pogum in da utegne v Južni Afriki mej Buri zmagati stranka miru, ker ujeti

člani oranjske vlade so bili voditelji bojagumne stranke. V resnici pa se bodo Buri bojevali nadalje tako hrabro kakor dosedaj. V zadnjem času razvijajo Buri zelo živahno delavnost. General Botha pa je sporočil Angležem, da bode vse angleske častnike, ki mu pridejo v roke, postrelil, ako bodo Angleži koga izmed ujetih Burov obesili.

Katoliški ministrski predsednik na Danskem. Namesto odstopivšega protestantskega ministerstva Sehested pride na krmilo protestantskemu danskemu kraljestvu katoliški škof Holstein Ledreborg. Ta je bil v prejšnjih letih tudi protestant, a se je povodom nekega potovanja v Rim s svojimi stariši vred povrnil v katoliško cerkev. Nadejati se je, da bo novi mož zbral okolu sebe može čim največ sorodnega si mišljenja.

Dopisi.

Iz Št. Ilja v Slov. gor. (Zmaga naših mladeničev.) Znano je čitateljem «Slov. Gospodarja», da so bili naši domoljubni mladeniči ovajeni pred sodiščem, da so omazali v nemških (frankfurtarskih) barvah barvano tablo na šulferajnski soli v Št. Ilju. Dolgo se je motala ta stvar, a slednjič je vendar zmaga na naši strani. Vsi obtoženci so bili v soboto dne 20. julija pri obravnavi pri c. kr. okrajnem sodišču oproščeni kazni in stroškov.

Silno poparjena je vsled tega naša šentiljska nemškutarija. Mi gremo ponosno naprej! Tovariši! Ponosno dvignimo našo zastavo in pokazimo nasprotnikom našim, da smo poštenji in mirni, ako nas nasprotniki v miru puste, a odločni in radikalno-narodni, če nas kdo napada. — Naša organizacija na katoliško-slovenski podlagi kaj bujno raste in v kratkem bomo slavili ustanovitev «katoliško-mladeniškega-izobraževalnega društva za Št. Ilj in okolico». Mlademu namerjavanemu društvu želimo: «Rasti in procvitaj v prid naroda slovenskega tu ob meji Slovenije!» Branislav.

Iz ormoške okolice. (Slovenci, podpirajmo se!) Mesto Ormož je, kakor je po celi naši lepi slovenski domovini znano, veliko mesto — nemškutarjev in šenererjan-cev, a znano je tudi, da stanuje v tem mestu med plevelom nemškutarije še dokaj zavednih narodnih mož.

Imam mnogokrat priložnost priti v naše mestece po opravkih. Tukaj si ogledujem dejanje in nehanje Slovencev in nemškutarjev.

Ko sta se navečerjala dobro zabeljenih turšičnih žgankov, sta se položila v bajti na dolgo klop, ki je bila ob steni, in si tu dobro odpočila. Napaseni voli so legli pod gosto in košato smreko ne daleč od bajte.

Drugi dan je peljal Miha težko obložen voz v dolino, stric Franc pa je še ostal v planini.

Šlo je urno in veselo navzdol po razjedinih in jamastih globnjakih, prav tako, kakor nam popisuje Jurij Vodovnik vozarenje po pohorskih potih, pisoc:

Kmet desek naloži na voz pedeset,
Ši vole napase 'no oklene jih spet.
Jirs, Vaudi, Plaj, Muri, ga z gajžo nakuri,
Kancija hejc, hejc, boš mogo kaj vlect."

Kdo je mislil, da bo ta voznja za Miheca tako nesrečna in za Lukeževo hišo tako žalostna in osodepolna!

Pripeljal je srečno na širšo gozdno plan v Boharinji. Tukaj je ležal prek ravne, neizdolbljene poti debel, gladko okleščen bor. Miha je hotel speljati težek voz čez bor, ki je ravno zapiral pot. Voli prekačajo brez vsake ovire debeli valec, ali prednji kolesi nočeta steči čez deblo. Da bi spravil voz naprej, stopi Miha na stran k volom ter jih krepko požene. Voli potegnejo z vso močjo.... Okleščen bor se začne valjati....

Zunaj vasi so posestvu pripadajoče njive, travniki, pašniki in gozdi.

Stari Lukež je redil po šestere glav goveje živine, do 20 ovac, včasih nekaj koz, po 20 svinj, precej kokošij in več puranov.

Imel je svoj domači mlin in lep vinograd na Prihovi.

* * *

Pri Lukežih je bilo čvetero otrok, ena hči in trije sini. Hči Barba se je omožila na Urbanovo, najstarejši sin Martin v Sopoče v Boharinji, srednji sin «Juhan» je bil slaboumen in le za pastirja sposoben, najmlajši sin Miha, to je tisti, ki se je ponesrečil, pa je bil ravno prevzel domačijo, dasi še ni bil dopolnil 20. leta.

Na Lukežem je živel tudi starega gospodarja brat Franc. Na desni nogi šantav, ni bil za vsako delo, posebno ne za delo na polji. Po zimi je orodje popravljaj, koše in jerbace pletel, coklje delal, treske kalal, stelo sekal in živini stregel. Po leti pa je hodil v planino strešne skodle (šikeljne) delat, da si je s tem kaj zaslužil za to in ono potrebo, zlasti za ljubi tobaček.

Franc je bil visoke rasti, desno nogo je imel v kolenu sloko in trdo, ker se je bil s sekiro na koleno vsekaj. Nosil se je prav po stari pohorski noši. Imel je dolge, čez tilnik

segajoče lasi, gladko obrt obraz, na glavi črn klobuk z nizko oglavnico, oprsni z dolgo vrsto okroglih svetlih gumbov, dolgo, zadi na tri krila prirezano črno suknjo iz domačega sukna, dolge ozke hlače in čevlje na kveder, gosto z žrebli podkovane.

Kakor druga leta, šel je Franc tudi v poletju 1863 v planino kalat skodle. Les pa v planini ni stal nič, ker je delal skodle iz rtin, ki se pri napravljanju plovov kakor votli spodnji del debela odžagajo. Za živež je vzel seboj mešič turšične moke, potrebne zabeli in soli. Razen tega je še položil v koš, ki ga je vzel pri odhodu na hrbit, piskrček, skledico, ponvo, roglo in leseno žlico; izmed orodja sekiro in kalanco. Stanoval je v drvarski bajti, kahal si je sam.

Kake štiri tedne po Francetovem odhodu mu je sledil z vozom in voli v planino Lukežev Miha, da mu zapelja nakalane, v snope povezane strešne skodle v Zreče k lesotrcu.

Dospel je do strica Franca še pred mrakom. Izpregel je pred bajto vole in jih spustil past. Potem pa sta Franc in Miha kar hitro naložila pripravljene skodle na voz ter jih trdno povezala z verigami.

Miha je stopil zdaj za vola, da jih prižene bliže bajte, stric Franc pa je šel v bajto večerjo kuhat.

O ti velenemci, kako so delavni, vse si hočejo pridobiti v svoje roke, v svoje zanjke spraviti kar se je količkaj slovenskega. — In kaj store naši slovenski možje? Nekateri res stoje kakor skala, ob kateri se razbijajo valovi nemškutarskega morja, a malo, malo je taci.

Slovinci, podpirajmo drug drugega, to je prvi korak, da se ustanovi trdnjava proti sovražniku naših narodnih želj in zahtev. In kaj se zgodi? Niti razumnost ormoško se ne drži tega gesla. Mi pribijemo brez vsake nadaljne opazke, da se nekatera gospoda ogiba domačega slovenskega gostilničarja... Ravno tako je pri trgovcih in drugih obrtnikih! Žalostno!

Ako dospemo iz okolice v Ormož, nam vleva naša sveta stvar, da se držimo le slovenskih gostilnic in obrtnikov. A slab izgled dobimo od nekaterih slovenske ormoške gospode.

Nasprotnega pa vendar nisem mogel opaziti. Nikdar še nisem videl katerega koli uda velenemstva ormoškega sedeti in se zabavljati v slovenski gostilni — se nahaja med našimi naročniki. Kaki razloček je vendar to!

Opazil sem pa, kar z veseljem moram reči, da se zavedni mi prosti prebivalci okolice drže trdno gesla «Slovenec, podpiraj Slovenca», in tako dajejo izgled vam gospodom — a žalibog ne vidite ga. — — —

Iz Kraljevca. Neki plesnjivi nemškutarski prismojenec je pisal v 13. števil. «Štajerca» v dopisu od Sv. Jurija v Ščavniški dolini o meni celo zbirko nesramnih laži in neumnosti. On piše, kako da vse povsod sramotim «Štajerca» ter da sem imel 20. maja cel govor zoper «Štajerca», v nekem vinogradu v Kočkem vrhu, kjer me je neki poslušalo okrog 50 delavcev. To je grda, celo črna laž! Imenuj mi ti grdi srboritnik ime tistega gospodarja v Kočkem vrhu ali pa v Kraljevcih, kateri bi imel en dan 50 delavcev? Fej, črni nemškutarski dopisun «Štajerca»! Sladek si ko mēd, pa lažnjiv kakor satan! Imenuješ se s svojim podpisom «Štajerčev fant». Pa zopet lažeš, ker dobro te poznamo, kot kosmatinca volka v ovčjem oblaku.

Dalje pravi ta dopisun, kako da silno sovražim in preganjam «Štajerca». Do sedaj še nisem te «giftne krote» nikdar in nikjer preganjal, da bi mogla bežati ali skakati, pač pa sem jo lepo mirno in hitro, ako mi je po sili v roko prišla, zanesel tje, kjer je za njo najpripravnejši prostor.

Dragi mi somladeniči slovenski! Tudi Vi tako storite s «Štajercem», ako se prihotapi med naše poštene, slovenske, katoliške časnike. Mladeniči! Tovariši! Delajmo,

skrbimo in trudimo se, da pridobimo vsak vsaj po enega naročnika za naš najcenejši slovenski list «Naš Dom». Nepozabite pa, kakor je rekel že neki mladenič iz Jarenine: Ptujkega lažnjivega kljukca v peč, «Slovenskega Gospodarja» na mizo, «Naš Dom» pa v roke! Josip Štelcar, slovenski fant.

Iz Žiž. Dne 29. m. m. napravili so konjički heilovci izlet v zajčki samostan. Ko so se vračali domov, obnašali so se tako izzivajoče, da je vsakemu poštemu človeku presedalo. Pripeljali so se tudi v naše miroljubne Žiže do g. župana z glasnim kričanjem in vpitjem «Heil und Sieg». Tukaj so zahtevali vina. Ali vrla hčerka g. župana gdč. Trezika jih je odslovila s kratkimi besedami, da za take hajlovce nema vina. Hoteli so pogovoriti tudi g. župana, da bi z njimi vred klical heil. Ali g. župan, vrl narodnjak, jim je odgovoril, da je in ostane zvest sin matere Slovenije. Odsli so poparjeni naprej do g. Jeriča. Ali tudi tukaj se jim ni veliko bolje godilo. Otroci okinčani z lipovim cvetjem, pozdravljali so jih z glasnimi «Živijo»-klici takó, da so kmalu pobrali svoja šila in kopita, ter odsli domov. Tako je prav! Zatoj vam pa svetujem, dragi heilovci, da ne pridete več v naše slov. Žiže, kajti: Mi smo Žičani, — Po naših žilah teče kri, — Vse zavoljo domovine! Priprost žički fant.

Iz Pristove pri Sv. Emi. (Mila prošnja zborovalcev.) Da bi duhovniki v politiki za vselej v kot potisnili, so naš dobri g. nadučitelj Strmšek s pomočjo tistega študenta, ki se tako nekako piše, kakor bi za bukvoj čepel, napravili tako društvo, v kojem za duhovnika ni prostora. Nekateri Ponkovičani in št. Petričani smo šli na limanice. Pa čujte! Ker je «Rodoljub» prehitro označil pravi namen našega društva, nas ponkovski kmetje po večini ne marajo. Mi smo tedaj na Ponkvi že pogoreli. Pri zborovanju v Šmarji pa smo se popoldne tako obnašali, da nas mora biti sram, smo tedaj drugokrat pogoreli! Potem smo šli v Dramlje, pa smo jo skupili; udrihali smo močno po duhovnikih, nato pa se nam je mudilo skozi okno in vrata. Naš siloviti govornik Zabukovšek pa jo je popihal kakor petelin na streho in je za dimnikom iskal zavetje. Smo tedaj spet pogoreli. Spet pa smo mislili, da bomo dobrodošli vsaj v Pristovi, kamor nas je bil Anzelnov Anzel povabil, pa smo šli v lušno Pristavo. Da bi cela slavnost bila bolj veličastna, smo se pripeljali z okinčanim vozom. Da bi bil učinek sijajnejši in pa da bi nam narekovali in sestavili prav jedrnate resolucije, vižali so nas študent Zabukovšek z nekaterimi drugimi gospodi; posebno modro

so nas vižali še gospod nadučitelj Strmšek, gospod nadučitelj iz Zibike in še eden — sprejeli pa so nas prav lepo in nam roko stisnili gospod šentemski učitelj Hinko Šumer. To pa niso kaki Slomškarji, marveč zvesti udje one zveze, ki je o binkošnih po svojem predsedniku Jelencu na Bledu prav ponosno povdarjala: «Šola mora biti cerkve prosta!» Ker se nismo dosti varni čutili, smo samo nekoliko prikrito po farjih udrihali in ljudi opominjali, da jih nikar več ne poslušajo v politiki. «Štajerca» se nismo nič dotaknili, ker nam ni na poti. Kot pravi vzgled dobrega poslanca smo postavili barona Rokitan-sky-a, pa bi še bili Vračkota, a smo se bali, da bomo šli pod kap. Sicer smo pa trije govorili prav dolgo in čudno lepo. Vse smo storili, da bi jim omežali srca, a ti šmentani št. Emičani! ostali so mrzli kot led. Kako dobro, da so nekateri jungovski učitelji in škriči bili z nami, da so vsaj ti-le ploskali. Ti so močno, močno ploskali in odobravali našo modrost — saj je bila to njihova modrost — drugi so nas pa le gledali kakor pritepane cigane. Pa smo si mislili, da bodo sprejeli od Strmškega in Zabukovškega sestavljene resolucije, v katerih smo obsodili abstinenčno politiko naših deželnih poslancev in istotako obsojali «Slovenskega Gospodarja», «Naš Dom» in vse druge konservativne časopise in zahtevali enkrat za vselej, da se duhovniki ne vtikajo v politiko, a spet smo pogoreli. Samo mi, kar se nas je bilo tja pripeljalo iz Ponikve in št. Petra in pa prej imenovani gospodje, bilo nas je blizo deset, smo vzdignili nežne roke; vsi drugi so glasno ugovarjali in godrnjali, da nas je bilo strah. Pa smo le rekli bolj rahlo: Soglasno sprejeto. Da bi ne bilo treba našemu študentu na streho za dimnik, smo zborovanje hitro zaključili.

Na čudno veliko množico udov, ki se je vpisala, ne moremo biti ponosni, ker jih je samo en par. Pa eno tolažbo smo vzeli s seboj, namreč to, da je papir potrpežljiv, da bomo lahko poročali v «Rodoljub» in «Slov. Narod», da so nas v Pristovi čudno sijajno sprejeli in močno občudovali našo modrost, modrost Ponkovškega Vrečkota in št. Peterškega Kregarja — oziroma njunih šepetalcev! Da, da, to smo dolžni stanovskemu ugledu gospodov Strmšek, Šumer itd. V resnici smo pogoreli, smo ubogi pogoreli. Naj poročamo tako ali tako, srce nam zdaj ne najde pokoja, dokler nam dragi bralec «Slov. Gospodarja» ne naznaniš drugega kraja, kjer nas čaka boljši sprejem. V Dramlje in Pristavo nikdar več! Fitigott!

in že prej ko se Miha ozre, popade ga valjajoče se drevo za noge ter ga vrže na tla....

Miha silno zaječi in vpije. Pa nikogar ni bilo blizu, ki bi bil vole ustavil ter nesrečnega Miheca pogube rešil. Voli vlečejo in vlečejo.... Bor se pred prednjima kolesoma vala po Mihečevih nogah, čez trebuh in prsi do glave....! Zlomil mu je noge, razmečkal trebuh ter zdrobil prsi, da je bil ponesrečenec v nekaterih minutah mrtev. Bor se je privaral do drevesa, stoječega ob potu, potem pa ni šlo dalje. Voli so obstali, povoženi voznik Miha pa je že izdihaval svojo dušo....!

* * *

Popoldne tistega dne pride Žvab, kmet v Boharinji, slučajno na mesto nesreče. Strašen pogled za njega!

Eden vol je stal, drugi je ležal in preževal. Truplo ponesrečenega Miheca je bilo povaljano in vso v krvi. Bor mu je ležal ravno na tilniku, tako, da je glava, z obrazom nekoliko nastran, gledala izpod njega. Težek voz pa je stal na drugi strani ploha.

Žvab, ugledavši vole in voz, pod vozom pa mrliča, se ustraši, da je bil ves trd od strahu. Nekaj trenutkov zre plaho pred se

in stoji, kakor da je pribit. Pa kmalu se zdrami in zavede ter stopi hitro bliže, da bi se prepričal, še li ponesrečenec živi ali je že mrtev. Eno roko mu položi na čelo, za drugo pa mu potiplje žilo na zapesti. Pa, oh joj, čelo je mrzlo kakor voda iz studenca in žila se ne gane! Spoznal je takoj, da se je že davno ločila duša od telesa in da tu ni več pomoči.

Vendar hoče hitro rešiti ponesrečenca, katerega je bil kmalu spoznal, iz strašnih klešč. Spreže torej vole in potegne z njimi voz nazaj. Potem vzame drog in zvala z njim teški bor z na pol zmečkanega in s krvjo pokritega mrliča.

Kaj pa zdaj?.... Na, Žvab je bil razumen mož in hitro razsodil, česa je treba. Najprej priklene vole k drevesu, da niso ušli. Potem teče naglo, kakor hitro more, domu in pove, kaj se je zgodilo v gozdu. Doma so naredili nosle, na katerih so pozneje zanesli mrliča v bližnje Sopoče, na kmetijo, kamor se je bil pred leti priženil starejši Mihečev brat, Martin.

Ko se Žvab drugo potrebno zaukaže, teče v eni sapi v Sopoče, da bi tu prizanesljivo in polagoma odkril in povedal bratu in svakinji ponesrečenega Miheca, kaj je našel v gozdu..

Sopočnik ravno pripelje gori izpod njiv voz rekitja za steljo, ko stopi Žvab na gorico. Začne se med kmetoma ta-le pogovor:

»Srečo dobro!

»Bog jo daj!

»Si teško naložil.

»Ne preveč.

»Kam pa ti, Žvab?« vpraša Sopočnik.

»E, prihodnji teden bi radi nekaj dreves podrli, pa grem, da dobim ljudi«, odgovori Žvab.

Dalje prih.

Kdor ne dela, naj tudi ne jé. V hudi zimi pride črček k svoji sosedu mravlji in jej reče: «Ljuba sosed, daj mi kaj živeža, ker sem lačen, pa nimam ničesar, da bi se nasitil».

«Ali si nisi po leti nabiral živeža za zimo?» ga povpraša mravlja.

Črček odgovori: «Nisem imel časa, da bi si nabiral živež».

Mravlja ga zopet vpraša: «Kaj si torej počel po leti?»

Črček odgovori: «Popeval sem in sviral».

«No dobro», odvrne mravlja, «ako si po leti sviral, pa po zimi pleši, zakaj kdor ne dela, naj tudi ne jé».